

17 mei 2023

ACCOUNTANTSVERSLAG 2022

Gemeente Meppel

BDO

Aanbiedingsbrief

Aan:

de raad van de gemeente Meppel
t.a.v. de griffier
Postbus 501
7940 AM MEPPEL

Groningen, 17 mei 2023

Kenmerk: 1038040/EJJ/RvH/AMT/008

Ter informatie

De digitale versie van dit document is vanaf de inhoudsopgave interactief. Aan de hand van de navigatiebalk onderaan de pagina en/of de menustructuur bovenaan de pagina kan door het document genavigeerd worden.

VORIGE PAGINA

VOLGENDE PAGINA

INHOUDSOPGAVE

DASHBOARD

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2022 van de gemeente Meppel gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2022. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen.

De jaarrekening van de gemeente Meppel geeft een getrouw beeld en de baten, lasten en balansmutaties rechtmatig weer. Ten aanzien van de rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening verstrekken wij een oordeel met beperking.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke wethouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente Meppel bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

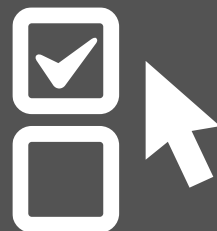
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. E.J. Jongsma RA
Partner en extern accountant gemeente Meppel

Inhoudsopgave

1. DASHBOARD

2. UITKOMSTEN JAARREKENINGCONTROLE

3. RESULTAAT & FINANCIËLE POSITIE

4. BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

BIJLAGEN

1. Dashboard

1.1 Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING

- ▶ De jaarrekening 2022 is getrouw.
- ▶ Wij hebben conform voorgaand jaar een verklaring met beperking afgegeven ten aanzien van de rechtmatigheid, vanwege onrechtmatigheden in de naleving van de wet- en regelgeving rondom de EU- aanbestedingen.
- ▶ De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1.300.000 respectievelijk € 3.900.000.
- ▶ De programmaverantwoording en de paragrafen zijn verenigbaar met de jaarrekening en bevatten geen materiële onjuistheden.
- ▶ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd.
- ▶ De WNT is nageleefd.
- ▶ Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage.

AANDACHTSPUNTEN VOOR 2023

Op basis van de interim- en jaarrekeningcontrole willen we de volgende aandachtspunten voor komend jaar meegeven:

- ▶ Beheersing van risico's voortvloeiend uit de boekwaardes van de grondexploitaties.
- ▶ Aandachtspunten in relatie tot de financiële positie en realisatie financieel actieplan.
- ▶ Borging aanbestedingsrechtmatigheid en doorpakken op geconstateerde onrechtmatigheden uit het verleden die doorlopen in 2023 en mogelijk 2024.
- ▶ Vergroot de beheersing van opgaven, door in te zetten op Digitale Bestuurkracht.
- ▶ Vergroot de IT beheersing.

RESULTAAT 2022

(x €1.000)	2022	Begroting (na wijziging)
Saldo van baten en lasten	15.095	492
Mutatie reserves	805	947
Resultaat	15.900	1.439

- ▶ Het positieve resultaat van boekjaar 2022 wijkt aanzienlijk af van de begroting na wijziging.
- ▶ Het voordeel is gerealiseerd bij programma 3 Sociaal Domein (m.n. voordeel vanwege opvang vluchtelingen Oekraïne) en meevallers door een hogere uitkering uit het gemeentefonds.
- ▶ In de jaarstukken is bij het onderdeel 'financiën op hoofdlijnen' een analyse opgenomen van de belangrijkste afwijkingen.

ONTWIKKELING GREX / SOCIAAL DOMEIN

Ontwikkeling grondexploitatie:

- ▶ Realiseren van geplande verkopen Noord III/IV in de huidige looptijd van de exploitatie van 10 jaar is (te) optimistisch, maar leidt voorsnog niet tot een afwaardering. We adviseren aanvullende risicobeperkende maatregelen te treffen voor dit complex.
- ▶ Totale boekwaarde per ultimo 2022 bedraagt € 48,2 miljoen. De verliesvoorziening die hierop in mindering wordt gebracht bedraagt ca. € 11,3 miljoen.
- ▶ Verwachting voor 2023 is een stijging van de boekwaardes van € 14,5 miljoen. Deze stijging ziet voornamelijk toe op de exploitatie van Nieuwveense Landen Fase 1.

Ontwikkeling Sociaal Domein:

- ▶ Tekort van € 1,5 miljoen binnen de jeugdhulp. Het creëren van grip op kosten ten aanzien van jeugdhulp blijft uitdagend. Dit is onderdeel van uw financieel actieplan.

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

- ▶ Fout uit de controle op naleving van de EU aanbestedingsregels bedraagt € 1,8 miljoen voor boekjaar 2022.
- ▶ De onzekerheid voortkomend uit het Sociaal Domein (Wmo en jeugdzorg) is € 1,7 miljoen. Dit is een stijging van € 0,4 miljoen ten opzichte van voorgaand jaar.
- ▶ Naar aanleiding van een uitspraak en verduidelijking hierop van de Commissie BBV is dit jaar een voorziening gevormd voor verlofsparen ter hoogte van € 45.000. Wij achten deze € 100.000 te laag verantwoord.
- ▶ Na opmaak van de jaarstukken is bekend geworden dat over 2022 nog een bedrag wordt ontvangen van het COA van € 195.000 en vanuit de afrekening van Beschermd Wonen € 661.000.
- ▶ De gemeente Meppel heeft de overige controlebevindingen gecorrigeerd in haar definitieve jaarrekening. De niet gecorrigeerde controleverschillen zijn opgenomen in paragraaf 2.2.

UW FINANCIËLE POSITIE VERGELEKEN

SOLVABILITEITSRATIO

Periode	Solvabiliteitsratio
JR21	10,0%
PB22	9,0%
JR22	18,0%

Door het positieve resultaat is de solvabiliteit (eigen vermogen t.o.v. totaal opbrengsten) fors toegenomen.

RATIO GRONDEXPLOITATIE

Periode	Ratio Grondexploitatie
JR21	24,0%
PB22	27,0%
JR22	25,0%
PB23	25,0%

De boekwaarde bestaat mn uit investeringen in Noord III/IV en NVL. Deze moeten nog terugverdiend worden bij verkoop.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

- 2.1 Impact ontwikkelingen 2022 op de jaarrekening
- 2.2 De jaarrekening is getrouw
- 2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening
- 2.4 Aandachtspunten voor 2023

Impact Russische
invasie in Oekraïne

Kostenstijgingen leiden
tot een lagere
resultaatverwachting
van de grond-
exploitaties

Het proces van de
totstandkoming van de
jaarrekening is goed
verlopen.

Inleiding: Impact ontwikkelingen 2022 op de jaarrekening

In het afgelopen boekjaar zijn de (macro)economische omstandigheden sterk gewijzigd ten opzichte van een jaar geleden. De plotse opvang van Oekraïense vluchtelingen als gevolg van de Russische invasie, stijgende energieprijzen en hoge inflatiecijfers. Ontwikkelingen in 2022 met een inherente impact op de bedrijfsvoering van de gemeente Meppel.

Met het beëindigen van de corona-maatregelen werd het begin van het jaar gekenmerkt door het inregelen van spoedopvang voor Oekraïense vluchtelingen. Doordat er sprake was van spoed moest zowel operationeel als financieel snel geschakeld worden door de gemeente. Per heden is de opvang duurzaam opgenomen in de reguliere processen binnen de gemeente. Wij hebben in paragraaf 2.4 enkele aandachtspunten benoemd voor het waarborgen van de rechtmatigheid van betreffende uitgaven in 2023. Voor de spoedopvang is door het Rijk een aanvullende bijdrage verstrekt. De kosten voor de opvang vallen daarbij voor de gemeente Meppel lager uit ten opzichte van de ontvangen bijdrage. Het voordeel komt voor 2022 uit op € 3,0 miljoen. Dit voordeel ligt in lijn met ons beeld bij andere gemeenten. Per heden is er geen sprake van een mogelijke terugbetalingsverplichting.

Daarnaast is sprake van de volgende uitdagende omstandigheden:

- ▶ de stijging van uitvoeringskosten door meer vraag naar complexere zorg,
- ▶ de blijvende (crisis)opvang van vluchtelingen,
- ▶ stijgende inflatie, bouwtijd en -kosten,
- ▶ hoge werkdruk en ziekteverzuim.

De impact van de kostenstijgingen is in de jaarrekening met name zichtbaar bij de waardering van de grondexploitaties. De herziening 2023 van de grondexploitaties leidt tot een sterke daling in de eindwaardes van de exploitaties Nieuwveense Landen (daling van € 5,2 miljoen) en Noord III/IV (daling van € 5,7 miljoen). De grondexploitaties zullen nader toegelicht worden in paragraaf 4.3.

De totstandkoming van de jaarrekening en het proces van de controle

Wij hebben in het accountantsverslag van voorgaand jaar verbeterpunten gerapporteerd ten behoeve van het proces van de jaarrekeningcontrole. Wij zien dat de gemeente Meppel hier op een goede manier opvolging aan heeft gegeven.

- ▶ Het proces van de totstandkoming van de jaarrekening is goed verlopen. Bij de start van de controle was een volledig en goed eerste concept van de jaarstukken gereed en er is sprake van goede analyses van de oorzaken van de afwijkingen tussen begroting en resultaat.
- ▶ De accountantscontrole is soepeler verlopen ten opzichte van voorgaand jaar. De tussentijdse controles zijn tijdig voorbereid door de gemeente en uw verbijzonderde interne controle heeft tijdig documentatie ten behoeve van de rechtmatigheidscontroles aangeleverd.

2.2 De jaarrekening is getrouw

De jaarrekening
2022 is getrouw

Wij hebben bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Meppel een goedkeurende controleverklaring afgegeven met betrekking tot de getrouwheid. Een goedkeurende verklaring met betrekking tot getrouwheid betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva per 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV).

Er zijn enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang die door de gemeente zijn gecorrigeerd. Naast de geconstateerde en verwerkte controleverschillen, zijn tijdens onze controle tevens resterende controleverschillen geconstateerd ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid. Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 65.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Getrouwheid			
Nog te ontvangen bedragen, btw COA en afrekening Beschermd Wonen	856.000	-	§ 4.5
Te laag verantwoorde voorziening spaarverlof	-/- 100.000	-	§ 4.5
Sociaal domein - pgb Jeugdzorg en Wmo	-	103.000	§ 4.2
Sociaal domein - Wmo ZIN	-	463.000	§ 4.2
Sociaal domein - Jeugdzorg ZIN	-	1.134.000	§ 4.2
Totaal	756.000	1.700.000	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	1.300.000	3.900.000	
Uitvoeringsmaterialiteit (80% van de materialiteit)		1.040.000	

Wij hebben, voor zover mogelijk, het college verzocht om deze controleverschillen te corrigeren. Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact zijn bevestigd in de bevestiging van het college bij de jaarrekening.

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een goedkeurende verklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid.

2.3 Rechtmatigheid van de jaarrekening

Verklaring met beperking verstrekt met betrekking tot de rechtmatigheid als gevolg van de aanbestedings-rechtmatigheid

Naast de gecorrigeerde en ongecorrigeerde controleverschillen in het kader van de getrouwheid van de jaarrekening zijn de volgende controleverschillen ten aanzien van het aspect rechtmatigheid geconstateerd. Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 65.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

POST/OMSCHRIJVING VAN DE TOELICHTING)	FOUTEN	ONZEKERHEDEN	VERWIJZING
Rechtmatigheid			
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten en/of onzekerheden	956.000	1.700.000	§ 2.2
Aanbestedingsrechtmatigheid	1.795.000		§ 4.4
Totaal	2.751.000	1.700.000	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)	1.300.000	3.900.000	
Uitvoeringsmaterialiteit (80% van de materialiteit)	1.040.000		

Wij concluderen dat de resterende controleverschillen inzake de aanbestedingsrechtmatigheid gezamenlijk materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en hebben derhalve een verklaring met beperking verstrekt met betrekking tot de rechtmatigheid.

Formele onrechtmatigheid omtrent de vastlegging van de identificatieplicht binnen het Sociaal Domein

In lijn met voorgaand jaar is naar aanleiding van onze dossiercontroles op de uitgaven binnen het Sociaal Domein (Participatiewet, Jeugdzorg ZIN, WMO ZIN) blijkt dat achteraf niet zichtbaar vast te stellen is hoe de toets heeft plaatsgevonden dat er een identiteitsbewijs aanwezig is en of de aanvrager een inwoner is van de gemeente Meppel. In deze gevallen werd de identiteit van de cliënt achteraf vastgesteld aan de hand van de basisregistratie personen (BRP). Hiermee handelt de gemeente Meppel niet conform de eigen Verordening Sociaal Domein gemeente Meppel (artikel 4), de Participatiewet (artikel 17) en de Wet maatschappelijk ondersteuning 2015 (artikel 2.3.4). Bij de toetsingen die achteraf zijn uitgevoerd is niet gebleken dat hierdoor onrechtmatig subsidies zijn verstrekt. Wel is als gevolg hiervan sprake van een formele onrechtmatigheid voor de uitgavenstromen aangaande Participatiewet, Jeugdzorg ZIN en WMO ZIN.

Wij adviseren de gemeente Meppel de zichtbare toetsing van het identiteitsbewijs na te leven conform de vastgestelde opzet van dit proces om zodoende fouten richting toekomst te voorkomen.

Stijgende boekwaardes van grondexploitaties leiden tot aanvullende risico's

Financieel actieplan in gang gezet ten behoeve van een financiële stabiele positie

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2022 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

Beheersing van risico's voortvloeiend uit de boekwaardes van de grondexploitaties

In 2021 zijn significante grondaankopen verricht. Per ultimo 2022 is voor de bedrijventerreinen sprake van een nog uit te geven grondpositie van 442.386 m². In totaal is de boekwaarde grondexploitaties in 2022 verder gestegen met € 5,0 miljoen (2021: stijging van € 13,1 miljoen). Uit de paragraaf grondbeleid blijkt dat naar verwachting in 2023 de totale boekwaarde zal doorstijgen tot € 44,1 miljoen. De stijging komt voornamelijk voort uit de grondexploitaties Nieuwveense Landen Fase 1 en Noord III/IV. De gemeente Meppel loopt financieel risico's over deze boekwaardes, want deze moeten terugverdiend worden met toekomstige grondverkoppen.

Het niet kunnen realiseren van deze grondverkoppen kan leiden tot (aanvullende) verliezen en afwaarderingen en dit kan nadelige impact hebben op de financiële positie. Want een dergelijk scenario leidt tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. Al met al leidt de ontwikkeling van hogere boekwaardes tot toenemende financiële risico's voor de gemeente Meppel. We adviseren deze risico's nauwlettend te blijven volgen. Mogelijk dat de risico's verder gereduceerd kunnen worden door voor complex Noord III/IV uit te gaan van een langere looptijd of om een deel hiervan eerst niet in exploitatie te nemen maar te verantwoorden bij de materiële vaste activa. Hierdoor wordt de kans op een nadelig financieel resultaat verkleind.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de grondexploitaties verwijzen wij naar paragraaf 4.3 van dit verslag.

Aandachtspunten in relatie tot de financiële positie en realisatie financieel actieplan

Bij het kennisnemen van de financiële positie van de gemeente Meppel vallen de volgende ontwikkelingen op:

- ▶ De financiële kengetallen van de gemeenten zijn ten opzichte van voorgaand jaar aangaande de netto schuldquote en de solvabiliteit sterk verbeterd. De ratio grondexploitatie is daarentegen toegenomen.
- ▶ Vanuit eerdere accountantsverslagen is gewezen op de kostenontwikkeling bij het Sociaal Domein en dat het beheersbaar houden van de uitgaven Sociaal Domein een belangrijk thema is voor de gemeente. In de jaarstukken 2022 is zichtbaar dat met name ten aanzien van jeugd sprake is van een overschrijding van de gewijzigde begroting. Ondanks een hogere bijdrage van het Rijk, blijft desondanks dit een reëel financieel risico. We zien terug dat de gemeente Meppel initiatieven heeft genomen om de stijgende kostenontwikkelingen te stabiliseren, maar ook dat er sprake blijft van overschrijdingen.

Door het college is het financieel actieplan collegeprogramma 2022-2026 opgesteld. Hierin zijn 12 actiepunten opgenomen om het financiële toekomstperspectief beter te krijgen. Nadere besluitvorming hierover door de gemeenteraad moet nog plaatsvinden. Vanuit onze positie onderschrijven we van harte de acties die in dit plan zijn opgenomen.

Totale rechtmatigheidsfout lager dan voorgaand jaar, wel nog sprake van verklaring met beperking op rechtmatigheid

Betere beheersing dankzij digitalisering en datagedreven werken

Borging aanbestedingsrechtmatigheid en doorpakken op geconstateerde onrechtmatigheden uit het verleden die doorlopen in 2023 en mogelijk 2024

De juiste naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd via een spendanalyse (beoordeling achteraf van alle crediteuren op juiste naleving aanbestedingsregels). De gemeente Meppel heeft in 2022 grotendeels opvolging gegeven aan de aandachtspunten van voorgaand jaar, waarmee er voor € 1,3 miljoen aan rechtmatigheidsfouten is opgelost. Mede hierdoor is de geconstateerde onrechtmatigheid ten opzichte van vorig jaar met € 0,7 miljoen gedaald en komt nu uit, als gevolg van de aanbestedingsregels uit op € 1,8 miljoen. Als gevolg van de omvang van deze fout, geven wij in lijn met voorgaand jaar een controleverklaring met beperking af.

Het aandachtspunt voor de rechtmatigheid van aanbestedingen blijft dus ook in 2023 belangrijk. Zo is in 2022 voor een bedrag van € 627.000 aan rechtmatigheidsfouten geconstateerd die een oorsprong hadden in verleden, maar nog niet eerder als onrechtmatig zijn geclassificeerd.

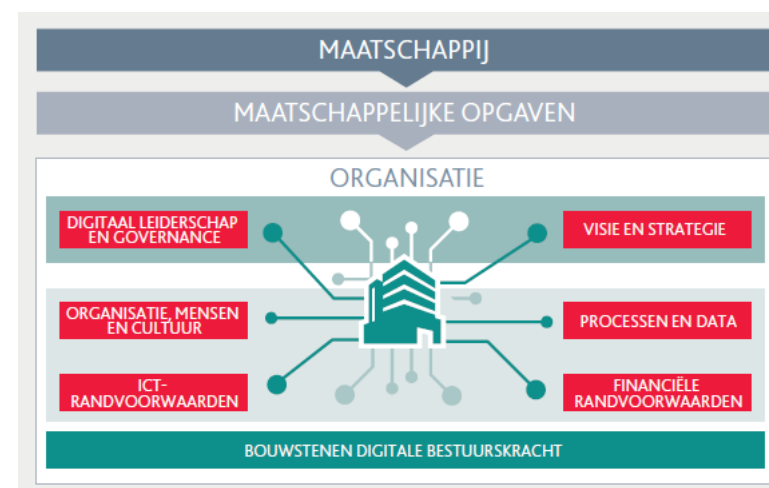
In onze management letter 2022 is gerapporteerd over verdere mogelijkheid tot verbetering van het aanbestedingsproces ter voorkoming van (soortgelijke) toekomstige fouten. Een verdere toelichting omtrent Europees aanbesteden is opgenomen in paragraaf 4.4.

Vergroot de beheersing van opgaven door in te zetten op Digitale Bestuurkracht

Omdat burgers en bedrijven steeds verder digitaliseren wordt ook bij overheden digitalisering steeds belangrijker. Maatschappelijke opgaven kunnen ook efficiënter en doelmatiger worden aangepakt met de inzet van digitale middelen. Het is daarom aan te bevelen om blijvend te investeren in de digitale transformatie van de organisatie. Digitalisering is al lang niet meer een taak van de IT-afdeling alleen. Er zijn 6 bouwstenen voor een volwassen digitale organisatie, namelijk:

1. Digitaal leiderschap en Governance
2. Visie en strategie
3. Organisatie, mensen en cultuur
4. Processen en data
5. ICT-randvoorwaarden
6. Financiële randvoorwaarden

Voor elk van deze bouwstenen kan worden gemeten in hoeverre een organisatie volwassen is of daar naar toe kan groeien. Wij stellen voor om komend controlejaar de volwassenheidsscan van Digitale Bestuurkracht uit te voeren en om hier het gesprek over aan te gaan. Deze scan is gericht op het vermogen van uw organisatie om zowel de reguliere taken als de grote maatschappelijke opgaven uit te kunnen voeren. Daarmee krijgt u inzicht in eventuele aandachtsgebieden om uw Digitale Bestuurkracht te optimaliseren.

2.4 Aandachtspunten voor 2023

Bevindingen IT
beheersing en
verbeteren interne
beheersing op dit punt

Vergroot de IT beheersing

Belangrijke bouwstenen van digitale bestuurskracht zijn de onderdelen ‘processen en data’ en ‘ICT randvoorwaarden’. Deze zaken van digitale bestuurskracht zijn ook reeds aan de orde geweest bij de accountantscontrole over boekjaar 2022, omdat aandacht is besteed aan de ‘general IT controls’.

De werkzaamheden die hiervoor zijn uitgevoerd zijn gericht geweest op het beoordelen van de opzet en het vaststellen van het bestaan van algemene IT-beheersmaatregelen. Specifiek zijn door ons aantal van deze maatregelen beoordeeld voor Key2Financiën en Suite4SociaalDomein. Dit om de impact van de risico’s van onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en verstoringen te kunnen vaststellen voor die systemen die gekoppeld zijn aan de voor ons relevante processen en posten.

In bijlage C.3. van deze management letter is uitgewerkt welke verbetermogelijkheden er per applicatie zijn benoemd. In de kern komt dit neer op onze aanbeveling om IT gerelateerde taken en verantwoordelijkheden goed te beschrijven en dienovereenkomstig in te richten, ter vergroting van de beheersing door het management.

3. Resultaat & financiële positie

- 3.1 Resultaat 2022
- 3.2 Uw financiële positie vergeleken
- 3.3 Ons beeld van uw financiële positie

Resultaat 2022 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 14,5 miljoen voordelig

Belangrijkste afwijkingen tussen begroot en gerealiseerd resultaat doen zich voor bij het programma algemene dekkingsmiddelen en Sociaal Domein

Het resultaat van gemeente Meppel over het jaar 2022 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 15,9 miljoen voordelig. In het onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN (x 1.000)	2022	BEGROTING NA WIJZIGINGEN	VERSCHIL	IN %
Saldo van baten en lasten	15.095	492	14.603	>100%
Onttrekkingen reserves	1.420	1.548	-/- 128	-/- 8%
Dotatie aan reserves	-/- 615	-/- 600	-/- 15	2,5%
Resultaat	15.900	1.439	14.461	>100%

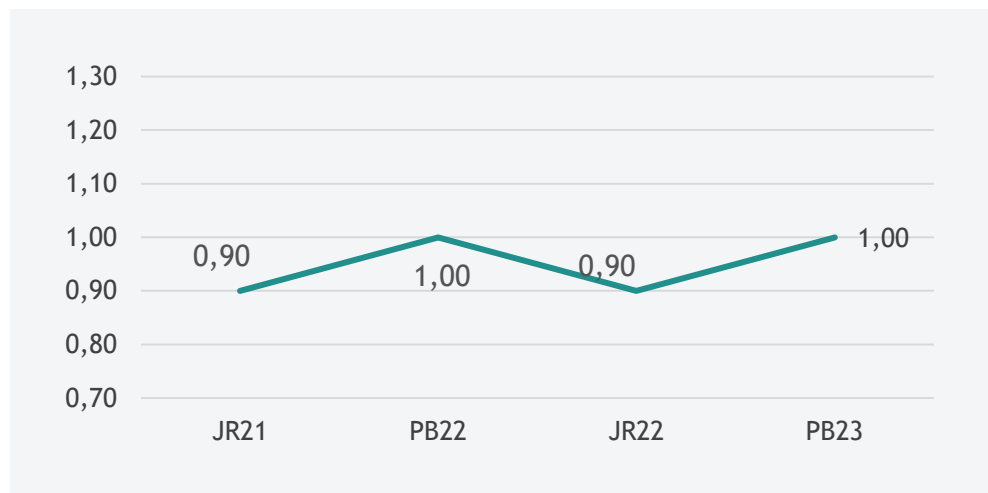
De belangrijkste afwijkingen van de begroting na wijzigingen zijn cijfermatig toegelicht in de jaarrekening. Samenvattend zijn onderstaande afwijkingen de belangrijkste verklaring voor de mutatie ten opzichte van de gewijzigde begroting:

- Hogere ontvangen algemene uitkering gemeentefonds ad. € 5,9 miljoen.
- Op het programma Sociaal Domein is sprake van diverse relatief forse afwijkingen ten opzichte van de begroting. Daarbij is voornamelijk sprake van voordelen. Toch is er een significant nadeel van € 1,5 miljoen op jeugdhulp. De kostenstijging ziet voornamelijk toe op verblijf en gespecialiseerde GGZ. Het aantal cliënten met deze vormen van Jeugdhulp is gestegen. De voordelen ontstaan vanuit een voorlopige hogere afrekening van Beschermd Wonen € 778.000 ten opzichte van de gewijzigde begroting en hogere ontvangen compensatie vanuit het Rijk ten opzichte van de gewijzigde begroting. De hogere ontvangen compensatie ziet voornamelijk toe op de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

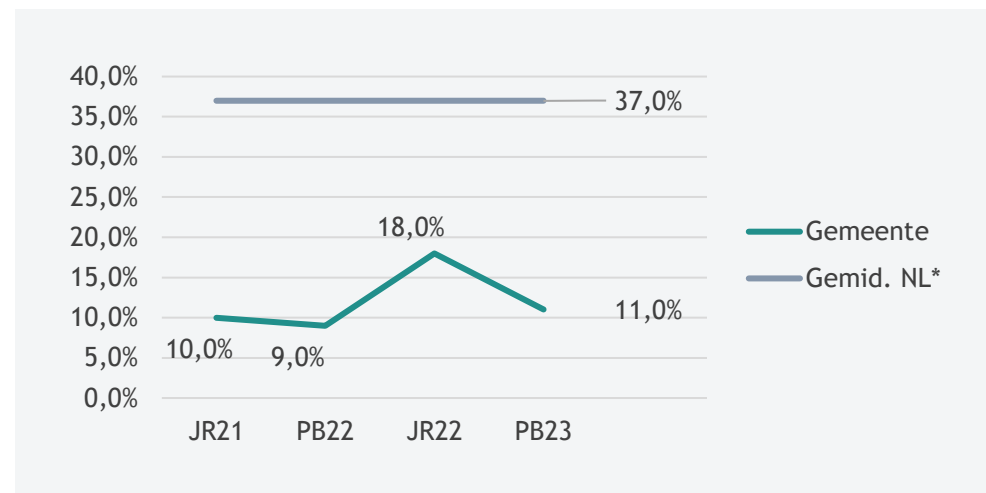
Het resultaat 2022 wijkt ongeveer 11% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces. Over 2022 is sprake van een significant hogere ontvangen bijdrage vanuit het Rijk die laat beschikbaar kwam en hierdoor wijkt ook de begroting bij de gemeente Meppel meer af dan gebruikelijk.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

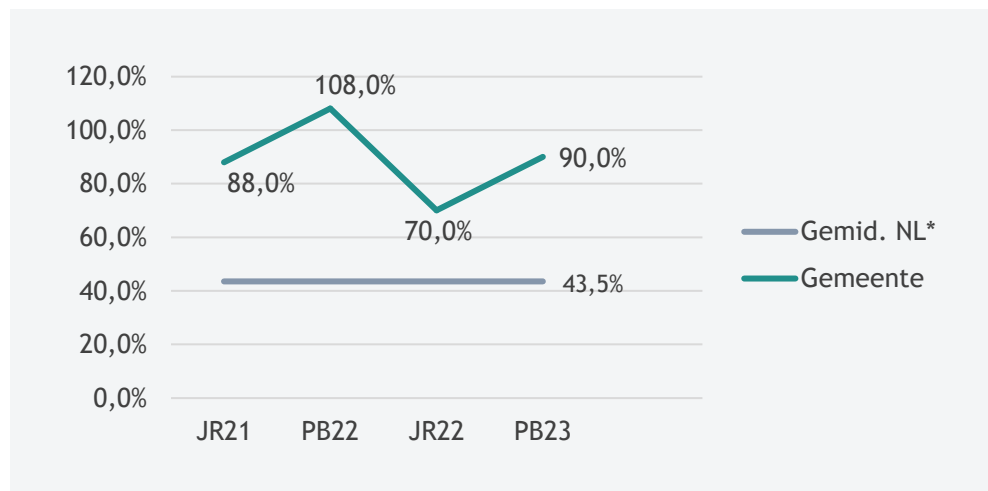
RATIO WEERSTANDSVERMOGEN

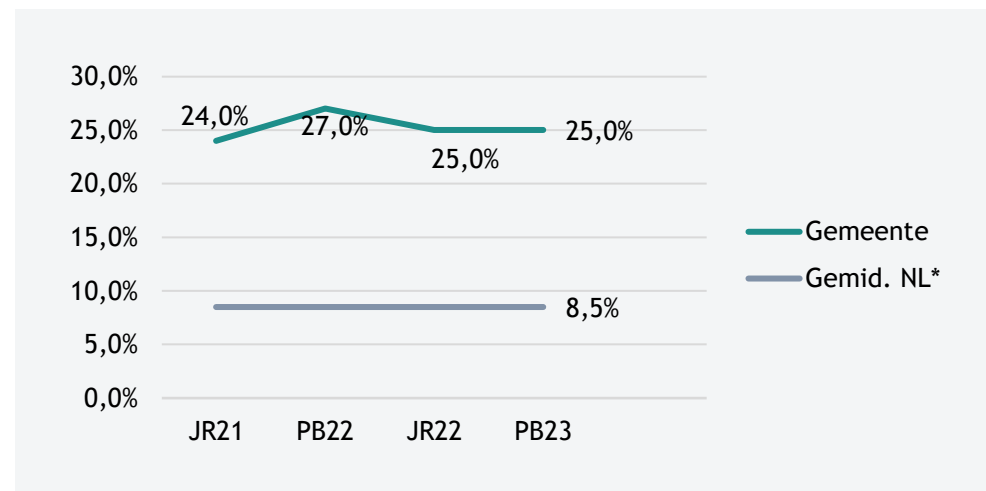
SOLVABILITEITSRATIO

NETTO SCHULDQUOTE

RATIO GRONDEXPLOITATIE

• De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde over 2021 voor gemeenten in de categorie 20.000 tot 35.000 inwoners. Data gebaseerd op www.findo.nl. Verder merken wij op dat het effect van het rekeningresultaat over 2022 van de gemeente Meppel niet is meegenomen bij de ratio's die zijn uitgewerkt bij begroting 2023 (PB23).

Kengetallen moeten in relatie tot elkaar worden gezien

Uw financiële positie is een blijvend aandachtspunt

Uw weerstandsvermogen is volgens eigen berekening voldoende

Solvabiliteit ruim onder landelijk gemiddelde

De gemeente kan aan haar langetermijnverplichtingen voldoen

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Wij constateren, ondanks het significante voordeel in 2022, in lijn met voorgaande jaren op basis van het beeld van uw weerstandsvermogen en uw financiële kengetallen dat de kwetsbare financiële positie van de gemeente Meppel een blijvend aandachtspunt is. Door de gemeente Meppel is naar aanleiding hiervan een actieplan opgesteld voor het stabiliseren van de financiële positie. Het actieplan is opgebouwd aan de hand van vier onderwerpen.

- voldoende aandacht en buffers voor risico's;
- een goede reservepositie;
- een stabiele schuldpositie;
- structureel evenwicht in de begroting.

Deze 4 pijlers zijn in dit plan verder uitgewerkt in 12 concrete actiepunten.

Weerstandsvermogen gemeente Meppel is volgens eigen berekening voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. Het totaal van de risico's is door het college becijferd op € 15,9 miljoen. Terwijl er aan algemene reserve en belastingcapaciteit een buffer aanwezig is van € 14,6 miljoen (voor resultaatbestemming). De verhouding tussen risico's en aanwezige buffers is daarmee 0,92 en dit ligt tussen de grens van 0,9-1,1 en daarmee is op basis van de eigen nota risicomangement van de gemeente Meppel sprake van voldoende buffers.

Solvabiliteit neemt toe en de netto schuldquote daalt

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2022 op 18% (2021: 10%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Meppel in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit neemt toe, en ligt conform voorgaand jaar ruim onder het landelijk gemiddelde over 2021 voor gemeenten in de categorie tussen de 20.000 tot 35.000 inwoners.

De netto schuldquote bedraagt 70% (2021: 88%). De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het verleden. Hoewel de netto schuldquote is gedaald is deze nog wel significant hoger ten opzichte van de het landelijk gemiddelde voor gemeente in de categorie tussen de 20.000 tot 35.000 inwoners. Van grote risico's is nog geen sprake. Vanuit provinciaal toezicht gezien is sprake van een meer risicovolle situatie als de schuldquote boven de 130% uitkomt.

Ratio grondexploitatie
hoger dan het
gemiddelde

Ratio grondexploitatie neemt toe

Voor de ratio grondexploitatie (waarde van de gronden ten opzichte van de baten) geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze moet worden terugverdiend bij de verkoop. De ratio grondexploitatie van de gemeente Meppel is met 25% (2021: 24%) relatief hoog ten opzichte van het gemiddelde van 8,5% doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten relatief hoog is. Zoals beschreven in paragraaf 2.4 is de omvang van de ratio grondexploitatie van de gemeente Meppel risicovol en een aandachtspunt. Voor een inzicht in de omvang van de boekwaardes van de exploitaties per ultimo boekjaar en de verkopen van de exploitaties verwijzen wij naar paragraaf 4.3.

4. Belangrijkste bevindingen

- 4.1 Rapporteren over fraude en continuïteit in de controleverklaring
- 4.2 Onzekerheden programma 'Sociaal Domein'
- 4.3 Ontwikkeling grondexploitaties
- 4.4 EU-aanbestedingsrechtmatigheid
- 4.5 Voorziening arbeidskosten en terugvordering COA
- 4.6 BBV, WNT en SiSa
- 4.7 Begrotingsrechtmatigheid
- 4.8 Informatiebeveiliging

De paragrafen controleaanpak frauderisico's en veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie zijn opgenomen in de controleverklaring

Verplicht rapporteren over fraude en continuïteit in de controleverklaring

Vanaf boekjaar 2022 nemen accountants bij wettelijke controles de paragrafen controleaanpak frauderisico's en veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie op in de controleverklaring. Deze aanpassingen zien op het verplicht rapporteren over onze controleaanpak frauderisico's en onze controleaanpak ten aanzien van het vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen in de controleverklaring. Deze verplichting geldt voor wettelijke controles (gemeenten, provincies en waterschappen). Met het verplicht rapporteren over deze onderwerpen wordt tegemoet gekomen aan een veel gehoorde wens van stakeholders om transparanter te zijn over welke werkzaamheden wij als uw accountant hebben uitgevoerd om frauderisico's en het vermogen om de risico's vanuit de bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten bij gecontroleerde decentrale overheden te mitigeren. Per onderwerp rapporteren wij over wat de meest belangrijke frauderisico's zijn, over de inschatting van het college om de risico's vanuit de bedrijfsvoering financieel op te vangen en hoe op beide thema's in de controle is ingespeeld. Uiteraard hebben de onderwerpen fraude en het vermogen om financiële risico's op te vangen altijd al de aandacht tijdens de accountantscontrole. Maar door deze zaken nu te beschrijven in de controleverklaring, wordt die aandacht ook expliciet gemaakt.

Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de gemeente. Daarnaast hebben wij kennis genomen van de door u opgenomen toelichtingen in de jaarstukken. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en -situaties aan de hand van de door u opgestelde frauderisicoanalyse besproken.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van frauderisico's en de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2022. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude.

Frauderisicobeheersing

De komende jaren zal er vanuit de accountantscontrole nog nadrukkelijker aandacht worden gegeven aan fraudepreventie. Onze beroepsorganisatie, de NBA, heeft in 2022 een notitie uitgebracht '[Frauderisicobeheersing aanbevelingen voor bestuurders en toezichthouders](#)'. In deze notitie komt nadrukkelijk de rol van bestuurders en toezichthoudende organen, zoals de gemeenteraad, bij het voorkomen en detecteren van fraude aan de orde. Door de nadruk te leggen op het voorkomen van fraude, kunnen de gelegenheden die tot fraude leiden, afnemen. Dit vraagt om actief toezicht op risico's en beheersmaatregelen ter voorkoming van fraude. Ook de accountant heeft hierin een belangrijke rol.

Graag gaan wij met u in overleg over het vergroten van de actieve rol van de auditcommissie ten aanzien van frauderisicobeheersing. Bijvoorbeeld door jaarlijks één of meerdere onderkende frauderisico's (en indien van toepassing de interne beheersingsmaatregelen die zijn genomen om deze frauderisico's te mitigeren) nader te laten onderzoeken door de interne controleafdeling, een accountant of een gespecialiseerde (fraude)onderzoeker.

Transparantie over fraude en continuïteit vraagt dialoog

Fraude en non-compliance

Onze controle is niet specifiek gericht op het ontdekken van fraude. Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole, houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie. Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en de mogelijke fraudesituaties besproken met de ambtelijke organisatie en met het college/de auditcommissie. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen aanwijzingen voor materiële fraude opgeleverd. Onze werkzaamheden zijn in detail toegelicht in onze controleverklaring.

Wij hebben in onze controleverklaring melding gemaakt van de belangrijkste frauderisico's en hoe wij deze hebben geadresseerd. Tijdens de controle van boekjaar 2022 betroffen dat de volgende risico's:

- ▶ het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management;
- ▶ niet voldoen aan de EU-aanbestedingswetgeving

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar klantspecifieke omstandigheden zoals de geografische plaats van de activiteiten, hebben we gekeken naar de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre buitenlandse wetgeving als de UK Bribery Act en de US Foreign Corrupt Practices Act van invloed kunnen zijn.

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

4.2 Onzekerheden programma 'Sociaal Domein'

Sociaal Domein 2022 bedragen circa € 25,2 miljoen voor jeugdzorg en Wmo

Programma 'Sociaal Domein'

De lasten van gemeente Meppel met betrekking tot het Sociaal Domein inzake de jeugdzorg en Wmo (Pgb en ZIN) bedragen over 2022 circa € 25,2 miljoen. In hoofdlijnen zijn deze lasten als volgt opgebouwd:

ONDERDEEL	2021	Begroting 2022 na wijzigingen	2022
Jeugdzorg ZIN	€ 12,8 miljoen	€ 13,0 miljoen	€ 14,5 miljoen
Wmo ZIN	€ 10,3 miljoen	€ 10,8 miljoen	€ 10,2 miljoen
Pgb	€ 0,6 miljoen	€ 0,6 miljoen	€ 0,5 miljoen
Totaal	€ 23,7 miljoen	€ 24,4 miljoen	€ 25,2 miljoen

Een gedetailleerde en inhoudelijke verschillenanalyse binnen het programma Sociaal Domein is opgenomen in de jaarrekening van de gemeente Meppel.

Wmo ZIN

Van de totale uitgaven voor Wmo ZIN van € 10,2 miljoen, wordt € 6,7 miljoen besteed bij zorginstellingen. De toekenning van voorzieningen in het kader van Wmo ZIN vindt plaats vanuit de gemeente Meppel. De gemeente heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. De gemeente heeft een IC-plan opgesteld waarin de wijze van verantwoorden is opgenomen. Met betrekking tot de lasten Wmo ZIN vraagt de gemeente Meppel per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol.

Uit onze controle blijkt dat er door de gemeente Meppel géén verschillen boven de rapportagetolerantie zijn geconstateerd tussen de eigen administratie en de productie-verantwoordingen welke zijn voorzien van een controleverklaring. De productieverantwoordingen zijn in lijn met de lasten die in de jaarrekening zijn opgenomen.

Tevens is van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Dat is ook niet verplicht als de totale besteding lager is dan € 125.000. Consequentie hiervan is dat er hierdoor sprake is van een onzekerheid ten aanzien van prestatieverlevering, zowel omtrent de getrouwheid als rechtmatigheid van deze lasten. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij uw gemeente, de ervaringen uit voorgaande jaren, de uitkomsten van de in 2022 ontvangen controleverklaringen en de ontvangen bestuursverklaringen ramen wij het bedrag van deze resterende onzekerheid in totaliteit op € 462.000.

PGB

Gezien de omvang van de PGB's in relatie tot de materialiteit is hier door ons geen specifieke aandacht aan besteed.

Resultaatanalyse
programma Sociaal
Domein

Resterende onzekerheid Jeugdzorg circa € 1.134.000

Zelfstandig grip op lasten Jeugdhulp

Invoering Wet Inburgering 2021

Jeugdzorg ZIN

De productieomvang van Jeugdzorg ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2022 circa € 11,9 miljoen van de totale uitgaven van € 14,5 miljoen. De toekenning van voorzieningen in het kader van Jeugdzorg ZIN vindt net als bij Wmo ZIN plaats vanuit de gemeente Meppel. De gemeente heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. De gemeente heeft een IC-plan opgesteld waarin de wijze van verantwoorden is opgenomen. Met betrekking tot de lasten Jeugdzorg ZIN vraagt de gemeente Meppel per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol. Voor deze variant geldt dat net zoals bij de Wmo ZIN dit dan alsnog tot een onzekerheid leidt omtrent de geleverde prestatie. Uit onze controle blijkt dat van een aantal zorginstellingen nog onvoldoende controle-informatie is ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht.

In lijn met Wmo ZIN is van een aantal zorginstellingen geen controleverklaring ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Dit vanwege de declaratie-omvang van deze instellingen. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering, zowel omtrent de getrouwheid als rechtmatigheid van deze lasten. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van beschikkingen tot en met betalingen bij uw gemeente, de ervaringen uit voorgaande jaren, de uitkomsten van de in 2022 ontvangen controleverklaringen en de ontvangen bestuursverklaringen ramen wij het bedrag van deze resterende onzekerheid in totaliteit op € 1.134.000.

Grip op ontwikkeling van het kostenniveau Jeugdhulp is een blijvend aandachtspunt.

Uit de accountantscontrole blijken een aantal (inherente) onzekerheden ten aanzien van de lasten Wmo en Jeugdzorg die toezien op de prestatielevering. De totale onzekerheid over 2022 is gestegen ten opzichte van voorgaand jaar, maar in lijn met de lastenstijging. Binnen het programma zijn diverse voordelen zichtbaar op het programma Sociaal Domein. Daarentegen zien wij een overschrijding van € 1,5 miljoen op specifiek de Jeugdhulp ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit laat zien dat het vergroten van de grip op de lasten binnen het Sociaal Domein een blijvend aandachtspunt is.

Wet Inburgering 2021

Op 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten. Met het nieuwe inburgeringsstelsel wordt beoogd dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk de taal leren, richting werk worden geactiveerd en volwaardig aan de Nederlandse samenleving gaan deelnemen. Gemeenten hebben de regie over de uitvoering van de inburgering (regierol), waaronder de verantwoordelijkheid om inburgeringsplichtige asielstatushouders, gezinsmigranten en overige migranten te begeleiden, met hen de keuze te maken voor een van de drie leerroutes (Onderwijsroute, de B1-route of de Zelfredzaamheidsroute) en toe te zien op de voortgang van het inburgeringstraject. Gemeenten hebben de wettelijke plicht om ervoor zorg te dragen dat er aan de inburgeringsplichtige asielstatushouder tijdig een inburgeringsaanbod wordt gedaan.

Van gemeenten wordt verwacht dat zij in aanvulling op het bestaande M&O-beleid bij een gemeente specifiek aandacht aan de Wet Inburgering 2021 besteden. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van de bestedingen 2022 en opvolging IB signalen 2022 volgen geen controleverschillen en/of onzekerheden. In opzet zijn voldoende maatregelen opgenomen om het M&O-risico te mitigeren. Er is alleen geen geformaliseerd M&O-beleid aanwezig conform de rechtmatigheidsvoorschriften van VNG, Divosa en het Ministerie van SZW. De opvolging van de IB-signalen vinden conform het vastgestelde beleid plaats. Wij concluderen dat het M&O-beleid met betrekking tot de Wet Inburgering in 2022 adequaat is toegepast. Wij bevelen aan om het M&O-beleid spoedig te formaliseren conform de rechtmatigheidsvoorschriften.

4.3 Ontwikkeling grondexploitaties

Overzicht gronden per 2022

De ontwikkeling van de boekwaarden

Per ultimo 2022 is de boekwaarde van de grondexploitaties € 36,9 miljoen. Dit is een significante stijging ten opzichte van 2021 van € 5,0 miljoen. De boekwaarde is een saldo van € 48,2 miljoen waardering van de totale GREX en een voorziening van € 11,3 miljoen. De stijging is te verklaren door de investering in Nieuwveense Landen Fase 1 van € 6,4 miljoen en de investeringen in bedrijventerreinen grondexploitaties van € 4,0 miljoen.

De ontwikkeling van de boekwaarde van gronden in 2022 is als volgt weer te geven (zie ook toelichting in de jaarrekening).

(*€ 1.000)	BW 31-12-2021	Investerings (+)	Inkomsten (-/-)	Mutatie voorzieningen (-/-)	Resultaattening (+)	BW 31-12-2022
Blankenstein B	3.088	1.060	367	-	-	3.781
Noord III/IV	10.887	896	16	-	-	11.767
Overig	4.154	2.063	1.299	-	778	5.696
Totaal bedrijventerreinen	18.129	4.019	1.682	-	778	21.244
Danninge Erve Zuid Fase II	4.035	638	1.614	-	43	3.102
Het Vledder BC	7.006	190	15	-	0	7.181
Nieuwveense Landen Fase I	13.264	6.369	2.711	-	-270	16.652
Voorziening grondexploitatie	-/- 10.444	-	-	821	-	-/- 11.265
Totaal gronden	31.990	11.216	6.022	821	551	36.914

Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de notitie Grondexploitatie is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst te worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de grondexploitaties van gemeente Meppel heeft deze methode geresulteerd in een tussentijdse terugname van winst van circa € 138.000 op totaalniveau. De terugname van winst komt voornamelijk uit het project: Nieuwveense Landen fase 1 (€ 270.000). De afgesloten grondexploitatie Noord II leidt tot een resultaat van € 689.000 en compenseert de terugname van resultaat op totaalniveau. De stand van uw verliesvoorzieningen is met € 821.000 gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. De stijging is voornamelijk afkomstig vanuit de exploitatie van de Kop van Noordpoort ter hoogte van € 601.000.

Terugnemen van winst

Significante impact van kostenstijgingen en stabiliserende grondprijzen

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, fasering, druk op verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd.

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's: de planning, programmering alsook de prijs. Betreffende onderwerpen zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2022 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Voor 2022 is er sprake van significante kostenstijgingen, inflatie en stabiliserende verkoopprijzen. De gemeente Meppel heeft hier naar onze mening afdoende rekening mee gehouden bij de actualisaties van de grondexploitaties en hierin voorzichtig geopereerd. Deze gewijzigde parameters hebben significante impact op de eindwaardes van de grondexploitaties van Nieuwveense Landen Fase 1 (€ 5,2 miljoen negatieve impact) en Noord III/IV (€ 5,7 miljoen negatieve impact). De actualisatie in het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2023 laten een daling van het eindresultaat op de grondexploitaties van € 11,2 miljoen (netto contante waarde is € 2,6 miljoen). Daarbovenop is een stijging zichtbaar van € 0,8 miljoen in de gevormde verliesvoorziening.

Projectspecifieke risico's

De gemeente Meppel heeft in lijn met voorgaand jaar de onderbouwing van de project specifieke risico's middels de rapportage van Metafoor. Metafoor brengt zowel de algemene risico's ten behoeve van de risicoparagraaf alsmede de project specifieke risico's ten behoeve van de grondexploitaties. Wij hebben een toets gedaan ten aanzien van de risico's en de onderliggende berekening.

Voor boekjaar 2022 is sprake van een projectrisico ten aanzien van exploitatie de Nieuwveense Landen Fase I ad. € 2,0 miljoen (2021: € 4,8 miljoen). Qua omvang vormt in lijn met voorgaand jaar hierin de prijsvolatiliteit per m² voor de inbrengwaarde bij de grondaankopen het voornaamste risico. Het risico is ontstaan naar aanleiding van taxaties met afwijkende uitkomsten voor de m²-prijs. De daling van de projectrisico's bij Nieuwveense Landen Fase 1 is afkomstig vanuit een lagere inschatting van kans dat het risico zal plaatsvinden ten opzichte van voorgaand jaar.

Tenslotte valt ons op dat bij de berekening van de projectspecifieke risico's ook een aantal generieke risico's zijn ingerekend, zoals bijvoorbeeld risico's van vertraging. Dit is niet toegestaan. Omdat het inrekenen van deze generieke risico's geen materiële impact heeft op de uitkomsten van de grondexploitaties heeft dit niet geleid tot correcties. Wel adviseren wij om bij de komende actualisatie van de projectrisico's hier rekening mee te houden en deze intern ook kritisch te toetsen aan de BBV-richtlijnen.

Projectspecifieke risico's significant gedaald

Bedrijventerreinen: een risico is of geraamde verkopen gerealiseerd kunnen worden.

Op basis van historische gegevens en op basis van de meeste recente markt-onderzoeken worden de ramingen onderbouwd

We schattingen de ramingen in als optimistisch

Risico's kunnen verkleind worden door looptijden te verlengen of door een deel van de grondexploitaties over te boeken naar de materiële vaste activa

Significante boekwaarde Noord III/IV en ramingen verkoop bedrijventerreinen

In 2021 zijn er voor € 10,4 miljoen strategisch gronden aangekocht ten behoeve van de grondexploitatie Noord III/IV bedrijventerrein. De grondexploitatie is per 2022 een significante balanspost binnen de voorraad van € 11,7 miljoen. In de grondexploitatie is momenteel voor 316.486m² aan voorraad gronden opgenomen. Dit betreft circa 70% van de totale m² aan grondenvoorraad die de gemeente Meppel momenteel bezit. Vanwege deze hoge voorraadpositie is het risico aanwezig dat niet alle gronden tegen de vooraf ingerekende prijzen in een periode van 10 jaar verkocht worden. Bij de accountantscontrole is door ons nagegaan welke onderbouwning aanwezig is om het totaal aan bouwgronden te kunnen verkopen. Het totale areaal aan grond bestemd voor bedrijventerreinen van de gemeente Meppel bedraagt eind 2022 in totaal 442.000m², ofwel 44,2 hectare. Deze 44,2 hectare moet binnen een planperiode van 10 jaar verkocht kunnen worden, dus jaarlijks gemiddeld 4,2 hectare.

Op basis van historische gegevens en op basis van de meeste recente marktonderzoeken wordt dit (hoge) aantal als volgt onderbouwd:

- ▶ Gemiddeld is over de afgelopen 6 jaar (2017 tot en met 2022) door de gemeente Meppel jaarlijks 3,27 hectare verkocht.
- ▶ Uit de meest recente beschikbare actualisatie van het marktonderzoek naar bedrijventerreinen Drenthe uit september 2022 blijkt dat over een periode van 9 jaar voor de gemeente Meppel in het laagste scenario wordt gerekend op een uitbreidingsvraag van 30,9 hectare en bij een hoog scenario wordt uitgegaan van een maximale uitbreidingsvraag van 40,7 hectare.
- ▶ Gemeente Meppel rekent in de genoemde planperiode van 9 jaar (tot 2030) met een uitgifte van 37,7 ha. De resterende 6,5 ha is verwerkt als verwachte uitgifte in 2031-2032. Conform het marktonderzoek bedraagt de uitbreidingsvraag in de periode tot 2040 36,8 ha bij een laag scenario en 66,3 ha in hoog scenario.

Grondaankopen bedrijventerrein Noord III/IV en ramingen verkoop bedrijventerreinen

Het merendeel van de verwachte grondverkoop moet plaats gaan vinden bij complex Noord III/IV. De komende 10 jaar verwacht de gemeente Meppel hier 31,6 hectare grond te verkopen. De gemeente Meppel verwacht het hoge scenario geschetst in het uitgevoerde behoeftenonderzoek te kunnen realiseren. Er worden gesprekken gevoerd met een projectontwikkelaar voor de realisatie van een themapark. Als dit doorgaat dan zal ook een aanzienlijk deel van beschikbare ruimte op Noord III/IV noodzakelijk zijn.

Hoewel er concrete belangstelling is, blijft de vraag hoe structureel dit is voor de komende 10 jaren. Rekening houdend met de lange doorlooptijden bij het passeren van verkopen en wetende dat de belangstelling voor bedrijventerrein een cyclisch verloopt kent. Al met al blijft daarmee de verkoopprognose die nu in de ramingen is opgenomen optimistisch en lijkt het ook meer voor de hand liggen om uit te gaan van een langere looptijd om de verkopen te kunnen realiseren.

Op ons verzoek heeft de gemeente Meppel op hoofdlijnen een berekening gemaakt wat het effect voor het bedrijventerrein Noord III/IV zou zijn als uitgegaan wordt van een looptijd van 15 jaar. De uitkomsten hiervan tonen aan dat er dan weliswaar sprake is van een lager resultaat, maar dat nog geen sprake is van een verliesituatie. Mede daardoor kunnen wij ook instemmen met de huidige waardering van de grondexploitaties.

We blijven wij onze eerdere adviezen herhalen om te beoordelen hoe de financiële risico's voor de gemeente Meppel verkleind kunnen worden door voorzichtiger te ramen en uit te gaan van langere looptijden. Het is toegestaan om een looptijd te hanteren die langer is dan 10 jaar, mits de raad daarmee instemt. Ook valt te bezien of Noord III/IV mogelijk opgesplitst kan worden en waarbij het deel wat uit exploitatie wordt gehaald tegen agrarische waarde wordt overgeboekt naar de activa. Hiermee worden de risico's overzichtelijker.

Aanbestedingen

Voor de rechtmatigheidscontrole hebben wij de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spendanalyse (beoordeling achteraf van alle crediteuren op juiste naleving aanbestedingsregels). Ten aanzien van de aanbestedingen is achteraf een zogenaamde spendanalyse opgesteld, waarbij per crediteur de inkopen zijn geanalyseerd en waarbij is nagegaan waar de Europese aanbestedingsregels van toepassing zijn en of die zijn nageleefd. Deze ‘achteraf controle’ heeft plaatsgevonden omdat in de procesgang van de inkopen niet volledig wordt afgedwongen dat hier tijdig aandacht voor is.

Bij de uitvoering van de spendanalyse is specifiek aandacht besteed aan de volgende aspecten:

- ▶ de rechtmatigheid van de lasten van ICT;
- ▶ onrechtmatig beroep op quasi-inbesteding;
- ▶ lasten als gevolg van stapeling van facturen (voornamelijk groen onderhoud);
- ▶ lasten inhuur van personeel

OMSCHRIJVING	BEDRAG (€)
Onrechtmatigheden vanuit 2021 die doorlopen in 2022	€ 1.168.000
Nieuwe onrechtmatigheden met ingang van 2022	€ 127.000
Nieuw: onterecht beroep op quasi-inbesteding inzake GKB Assen	€ 500.000
Totaal	€ 1.795.000

De bevindingen uit de spendanalyse laten zich als volgt samenvatten:

- ▶ Uit de spendanalyse blijkt dat een aantal opdrachten vanuit het verleden ten onrechte zijn doorgelopen, waardoor deze in 2022 op basis van de gerealiseerde besteding de aanbestedingsgrens overschrijden en kwalificeren als onrechtmatig. Naast deze onrechtmatigheden zijn nog een aantal overige opdrachten geconstateerd, waarbij een onjuiste procedure is gehanteerd.
- ▶ De fout aangaande de aanbestedingsrechtmatigheid bestaat voor € 0,3 miljoen met als achtergrond lasten inzake inhuur personeel, € 0,5 miljoen inzake lasten omtrent ICT en stapeling van facturen, specifiek € 0,3 miljoen inzake groen onderhoud, € 0,5 miljoen aangaande onterecht beroep op quasi-inbesteding en € 0,2 miljoen overige diverse lasten. Gezien het doorlopende karakter van voorgenoemde lastenposten is direct actie van de gemeente vereist om eventuele fouten aangaande aanbestedingsonrechtmatigheid in de toekomst te voorkomen. Betreffende actiepunten zijn door de organisatie deels in gang gezet.
- ▶ Conform voorgaand jaar blijkt uit uw eigen interne controle een aanvullend aandachtspunt ten aanzien van het risico dat uitgevoerde inkopen zonder degelijke raming met een overeenkomstige opdracht leiden tot een verhoogd risico op een toekomstige onrechtmatigheid. De uitgaven welke hiermee samenhangen overschrijden per jaareinde nog niet het drempelbedrag voor 2022 en hebben wij niet als onrechtmatig aangemerkt. Wij onderschrijven wel dit risico op aanvullende onrechtmatigheidsfouten voor volgend boekjaar. De organisatie schat momenteel de doorloop aan onrechtmatigheden van 2022 in 2023 op € 1,2 miljoen.

Het totaal aan onrechtmatigheid als gevolg van de aanbestedingsregels bedraagt afgerond € 1,8 miljoen. Als gevolg van de omvang van deze fout geven wij conform vorig jaar een controleverklaring met beperking af.

Totale onrechtmatigheidsfout ad. € 0,7 miljoen gedaald tot € 1,8 miljoen

Voorziening spaarverlof voor het eerst in de jaarrekening verwerkt

Deze voorziening is naar schatting € 100.000 te laag

Nog te ontvangen bedrag BTW COA € 195.000 niet in de jaarstukken verwerkt

Voorziening voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen

In januari 2023 heeft de commissie BBV een uiting gedaan rondom het vraagstuk 'vormen voorziening voor verlofsparen'. Voor het wettelijke verlofsaldo per 31 december wordt geen voorziening getroffen. Doordat dit verlof binnen 2 jaar moet worden opgenomen zal dit saldo niet bovenmatig zijn en geen spaarsaldo betreffen. Hier is sprake van een verplichting van gelijke omvang. Voor het spaarverlof zoals dit vanaf 2022 van toepassing is moet voor de verplichting een voorziening worden opgenomen omdat hier sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd, naar verwachting, niet van gelijke omvang zal zijn wat betreft toevoegingen en opnamen van spaarverlof. In de opbouwjaren zal naar verwachting vooral sprake zijn van toevoegingen en groei van de omvang van het spaarsaldo.

In de jaarrekening 2022 is nu een voorziening ad € 45.000 opgenomen voor het spaarverlof. Voor het bovenwettelijke verlof waarvan aangetoond kan worden dat dit een gelijke omvang kent en voor zover dat niet het karakter heeft van overmatige verlofsaldi of spaarsaldi mag geen voorziening worden opgenomen. Voor het bovenwettelijke verlof dat géén gelijke omvang kent en/of bestaat uit overmatige verlofsaldi of spaarsaldi moet een voorziening worden opgenomen. Bij de analyse van de bovenwettelijke verlofverplichting en of er sprake is van wel of geen gelijke omvang van deze verplichting is het belangrijk het risico van het omzetten naar spaarverlof te betrekken.

Het risico van het omzetten van bovenwettelijk verlof naar spaarverlof is door de gemeente Meppel niet meegenomen in de bepaling van haar voorziening. Dit vinden we niet volledig realistisch. Als gevolg daarvan hebben wij een controleverschil opgenomen ad. € 100.000. Dit controleverschil is gekwantificeerd aan de hand van een optimistisch scenario, waarbij 30% van het bovenwettelijk verlof wordt omgezet naar spaarverlof.

Betreffend controleverschil is gerapporteerd in paragraaf 2.2. Door de gemeente Meppel is aangegeven dat gezien de aard van de regeling het risico van omzetting van het resterende bovenwettelijke verlof beperkt wordt geacht. Dit mede gezien het feit dat per 31-12-2022 geen bovenwettelijk verlofsaldo resteert wat ultimo 2023 vervalt. Jaarlijks zal worden beoordeeld in welke mate de voorziening toereikend is en in hoeverre een aanpassing van de voorziening noodzakelijk is.

Nog te ontvangen bedragen - terugvordering btw aan het COA en hogere definitieve afrekening Beschermd Wonen

De gemeente Meppel diende bij de crisis noodopvang snel te schakelen. Als gevolg daarvan is de facturatie met het COA initieel zonder compensabele btw verrekend. Door de gemeente Meppel is na overleg met de Belastingdienst en met het COA de opvatting gesteld dat de gemeente niet als ondernemer handelt bij de crisis noodopvang. Om die reden is de btw voor gemeenten declarabel via het btw compensatiefonds en valt dit niet in de reguliere btw-aangifte. In deze situatie is daarom sprake van een onbelaste bijdrage en compensabele btw. De afhandeling van de doorberekening van btw is in afstemming met het COA vastgesteld. Betreffende afhandeling met het COA vond plaats nadat de jaarrekening is opgesteld. Hetzelfde geldt voor de definitieve afrekening van Beschermd Wonen. Als gevolg van een aangepaste verdeelsleutel ontstaat een aanvullend voordeel van € 661.000.

Het totaal aan btw nog te vorderen/ontvangen bedrag ad. € 865.000 is daarom niet verwerkt in de jaarrekening 2022. Door de gemeente Meppel is dit overigens ook bij ons gemeld bij aanvang van de accountantscontrole.

De bedragen zijn als controleverschil gerapporteerd in paragraaf 2.2.

BBV wordt nageleefd

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Meppel de wettelijke verslaggevingsregels (BBV) heeft nageleefd. Wel constateren wij dat intern enkele nota's sterk verouderd zijn of nog niet zijn opgesteld. Wij adviseren in ieder geval de nota reserves en voorzieningen, M&O-beleid en nota activeren en afschrijven op korte termijn te updaten of opstellen. De gemeente Meppel heeft aangegeven dat het actualiseren van de diverse beleidsregelingen onderdeel is van de 'verbeteragenda P&C'.

Wet Open overheid

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) is voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). De openbaarheidsparagraaf Woo moet in de begroting en jaarstukken worden opgenomen via een afzonderlijke paragraaf, zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. Deze verplichting geldt reeds voor de jaarstukken 2022. Wij hebben vastgesteld dat gemeente Meppel deze paragraaf opgenomen heeft in de jaarstukken 2022.

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2022 niet meer bedragen dan € 216.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling.

Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 van de gemeente Meppel niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Meppel voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

WNT-verantwoording voldoet aan de vereisten

Geen bevindingen
SiSa-bijlage

M&O-beleid in het
kader van Tozo

M&O-beleid in het
kader van de Wet
Inburgering 2021

Exponentiele toename
aantal SiSa-regelingen

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2022. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens bijlage B.

In bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2022 wordt ingegaan op de aandachtspunten voor de accountant bij de Tozo in de SiSa 2022. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van de bestedingen 2022 en opvolging IB-signalen uit eerdere jaren volgen geen controleverschillen en/of onzekerheden. In opzet zijn voldoende maatregelen opgenomen om het M&O-risico te mitigeren. Er is een geformaliseerd M&O-beleid aanwezig conform de rechtmatigheidsvoorschriften van VNG, Divosa en het Ministerie van SZW. De opvolging van de IB-signalen vindt conform het vastgestelde beleid plaats. Wij concluderen dat het M&O-beleid met betrekking tot Tozo in 2022 adequaat en toereikend is.

Daarnaast wordt in bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2022 ingegaan op de Wet Inburgering 2021. Vanaf 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in de SiSa-bijlage 2022. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van de bestedingen 2022 en opvolging IB-signalen uit eerdere jaren volgen geen controleverschillen en/of onzekerheden. In opzet zijn voldoende maatregelen opgenomen om het M&O-risico te mitigeren. Er is alleen geen geformaliseerd M&O-beleid aanwezig conform de rechtmatigheidsvoorschriften van VNG, Divosa en het Ministerie van SZW. De opvolging van de IB-signalen vinden conform het vastgestelde beleid plaats. Wij concluderen dat het M&O-beleid met betrekking tot de Wet Inburgering in 2022 adequaat is toegepast.

Wij zien een landelijke trend dat Ministeries steeds vaker een Specifieke regeling kiezen voor het verstrekken van subsidies aan decentrale overheden. Het aantal SiSa-regelingen, ook voor uw gemeente, zijn daardoor exponentieel toegenomen. Dit geeft een hoge druk op de organisatie binnen gemeente Meppel, andere gemeenten en decentrale overheden en de accountantskantoren.

Resultaat van saldo
baten/lasten bedraagt
€ 15,1 miljoen

Lastenoverschrijdingen in het kader van begrotingsrechtmatigheid

In totaal heeft uw gemeente circa € 125,4 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover circa € 133,7 miljoen aan werkelijke lasten in 2022. Dit is in totaal een overschrijding van € 8,3 miljoen (6,6%). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 125,9 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 148,8 miljoen aan werkelijke baten in 2022.

In totaal gaat het om een hogere realisatie van baten van 22,9 miljoen (18,2%). Naast het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten kent een gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. In 2022 is er per saldo circa € 0,8 miljoen aan de reserves onttrokken zodat het gerealiseerde resultaat € 15,9 miljoen positief bedraagt.

De gemeenteraad autoriseert de begroting en stelt de kaders voor het college vast. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid binnen de gestelde begroting. Begrotingsafwijkingen dienen tijdig gesignaleerd en gerapporteerd te worden aan de gemeenteraad. Bij begrotingsoverschrijdingen die niet gedurende het jaar zijn voorgelegd aan de gemeenteraad is formeel sprake van een onrechtmatigheid. Echter hoeven deze overschrijdingen niet altijd te worden meegewogen in het accountantsoordeel bijvoorbeeld indien de overschrijdingen geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten of overschrijdingen bij open-einde regelingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de begrotingsoverschrijdingen nader weergegeven en geanalyseerd.

Controle begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de raad nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV. Belangrijk hierbij is dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Zie hierna voor een overzicht van de lastenoverschrijdingen per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten.

Bij in totaal negen programma's is een begrotingsoverschrijding op de lasten te constateren. De oorzaken en redenen daarvoor zijn helder toegelicht in de jaarstukken. Deze zijn weliswaar formeel gezien onrechtmatig, maar tellen niet mee bij ons oordeel over de begrotingsrechtmatigheid.

Ontwikkelingen rondom Informatiebeveiliging

In deze informatie gedreven samenleving verwerken overheidsorganisaties grote hoeveelheden digitale informatie. Dit biedt enorm veel voordelen en kansen. Tegelijk kan het voor uw organisatie ook de nodige risico's opleveren die kunnen leiden tot vervelende en impactvolle incidenten. Zicht en grip op de risico's rondom informatie vereisen zicht en grip op de informatie zelf en de toegang daartoe.

Recentelijk is het rekenkameronderzoek gepubliceerd rondom de hack bij gemeente Hof van Twente. Hieruit zijn een aantal aansporingen gekomen die door de raad of college kunnen worden opgepakt of voortgezet en wij ook hier bij gemeente Meppel onder aandacht willen brengen.

1. Neem als raad het initiatief om met het bestuur het gesprek aan te gaan over cultuur. Ga daarna als raad met de ambtelijke organisatie het gesprek aan over de gewenste cultuur, neem als raad het college mee en houdt als raad zelf de regie op dit proces. Neem daarbij als raad ook jezelf onder de loep. In hoeverre ben je als raad zelf in staat om dit onderwerp op de bestuurlijke agenda te houden?

2. Verzoek als raad het college om gezamenlijk één keer per jaar met een andere gemeente (of meerdere) uit de regio in gesprek te gaan en laat je informeren over hoe zij de informatiebeveiliging hebben georganiseerd. Laat de andere gemeente ook bij jou kijken, om ideeën en good practices uit te wisselen.

3. Verzoek als raad het college de mogelijkheden te onderzoeken om samen te werken op functies (FG en CISO) met buurgemeenten. En onderzoek de mogelijkheden om op systeembeheer samen te werken, bijvoorbeeld met een gemeente die gastheer wil zijn of via een shared servicecentrum, waarbij het goed inrichten van de Governance niet uit het oog verloren mag worden.

Wij adviseren u daarnaast om kennis te nemen van de overige aanbevelingen en te onderzoeken waar u op deze onderwerpen als gemeente staat.

Daarnaast benadrukken wij de noodzaak om ook de informatieveiligheid (en bredere IT-beheersing) van de applicaties, relevant voor de jaarrekeningcontrole, op orde te krijgen. Wij zien dat uw organisatie afgelopen jaren progressie heeft geboekt. Een incident kan zowel van extern als intern komen. Daarom is een goede interne IT-beheersing eveneens van cruciaal belang.

De detailbevindingen van de General IT Controls zijn gerapporteerd in de bijlages van ons accountantsverslag. Zie bijlage C en D.

Bijlagen

- A [Onze controle](#)
- B [Bevindingen SiSa-bijlagen](#)
- C [Uitkomsten IT-audit](#)
- D [Detailbevindingen IT-audit](#)

A. Onze controle

Doel en object van de controle

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Meppel, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opdracht

Opdracht

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 15 september 2022. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het bestuursverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging. Voor een uitgebreide beschrijving van onze aanpak verwijzen wij naar onze opdrachtbevestiging d.d. 15 september 2022 met kenmerk 'EJJ/RvH/AL/1038040/017'.

Materialiteit

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.300.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 65.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid en rechtmatigheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO), vereisen dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden. Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Meppel zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Controleaanpak

Controleaanpak

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 15 september 2022 opgenomen. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een gegevensgerichte en risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. Daarnaast worden bedrijfsrisico's beoordeeld die voortvloeien uit de strategie en operaties van gemeente Meppel. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

De risico's met een hoge waarschijnlijkheid van het zich voordoen en mogelijk materiële impact hebben in onze controle meer aandacht gehad. Deze risico's betreffen:

- ▷ management override;
- ▷ onjuiste waardering van de grondexploitaties;
- ▷ Aanbestedingsrechtmatigheid.

Strekking van de controleverklaring

Aangezien de jaarrekening 2022 van de gemeente Meppel aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controleverklaring, gedateerd op 17 mei 2023, afgegeven bij deze jaarrekening. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle van de jaarrekening 2022 zijn afdoende behandeld en onze controle is afgerond.

Continuïteit

De waarderingen in de jaarrekening van de gemeente Meppel zijn gebaseerd op de veronderstelling dat de gemeente Meppel als geheel in continuïteit zal worden voortgezet. De inschatting of een duurzame voorzetting mogelijk is, inclusief de eventueel in de jaarrekening op te nemen toelichting, is de wettelijke verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Als accountant beoordelen wij de aanvaardbaarheid van de door het college van burgemeester en wethouders ingeschatte mogelijkheden tot een duurzame voortzetting. Wij vinden deze inschatting aanvaardbaar. In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over onze controleaanpak ten aanzien van het vermogen van de gemeente Meppel om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Strekking van de controleverklaring

Continuïteit

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De grondslagen van de jaarrekening 2022 zijn aanvaardbaar

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De jaarstukken 2022 van uw gemeente bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2022 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2022 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting). De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij getoetst. Bij onze controle hebben wij geen materiële afwijkingen tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2022. In 2022 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze management letter 2022. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

B. Bevindingen SiSa-bijlagen

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Meppel heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2022 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	GOEDKEUREND
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (jaarrekening)	BEPERKING

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
JenV A13	Regeling specifieke uitkering naleving controle coronatoegangsbewijzen	N/A		
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	N/A		
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	N/A		
BZK C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	N/A		
BZK C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	N/A		
BZK C55	Aanpak energiearmoede	N/A		
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen	N/A		
BZK C75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	N/A		
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N/A		
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen	N/A		
OCW D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	N/A		
DRE DRE11C	Subsidieregeling Regiostedenfonds	N/A		
DRE DRE13C	Subsidieregeling Veilig en Bereikbaar Drenthe 2022-2025	N/A		
DRE DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	N/A		
DRE DRE8C	Ruimtelijke ontwikkeling	N/A		
IenW E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	N/A		
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	N/A		

B. Bevindingen SiSa-bijlage

Vervolg tabel.

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHE ID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022	N/A		
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB) gemeentedeel 2022	N/A		
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T_gemeentedeel 2022	N/A		
SZW G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T_gemeentedeel 2022	N/A		
SZW G10	Wet inburgering_gemeentedeel 2022	N/A		
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Bijzondere bijstand in jaar T	fout		
SWZ G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T	onzekerheid		
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T	fout		
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T	onzekerheid		
SZW G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)	fout		
SZW G12	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen)	onzekerheid		
SZW G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute	N/A		
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	N/A		
VWS H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	N/A		
VWS H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	N/A		
VWS H25	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden (ronde 3)	N/A		

Tozo

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2022			
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2022			
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2022			
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2022			
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2022			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2022			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2022			

C. IT-beheersing

- 4.1 IT-beheersing
- 4.2 Actuele IT- ontwikkelingen en onze natuurlijke adviesrol
- 4.3 Bevindingen IT-beheersing | Overall beeld

Wij beoordelen de betrouwbaarheid en continuïteit IT voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening

Beoordeelde systemen:
▶ Key2Financiën
▶ Suite4SociaalDomein

Detailbevindingen
IT weergegeven in
Bijlage B

IT-werkzaamheden en onze controlerende rol

Ingevolge artikel 2:393, lid 4 BW, dient de accountant in zijn verslag aandacht te besteden aan de bevindingen die naar voren zijn gekomen uit de beoordeling van de automatiseringsomgeving wat betreft de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij benadrukken dat onze jaarrekeningcontrole gericht is op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. De IT-auditwerkzaamheden zijn geïntegreerd in de controleaanpak van de jaarrekening.

Het inzicht in de betrouwbare werking van ICT-systemen en applicaties en het gebruik daarvan door de organisatie, vormen een onderdeel van de kwaliteit van de interne beheersing en de administratieve organisatie. Algemene IT-beheersmaatregelen rond uw kritieke systemen leveren daarnaast een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen met impact op de gegevensverwerking.

De bevindingen zoals gerapporteerd in deze management letter zijn gericht geweest op het beoordelen van de opzet en het vaststellen van het bestaan van algemene IT-beheersmaatregelen. Wij hebben in samenwerking met onze IT-auditors een aantal van deze maatregelen beoordeeld voor Key2Financiën en Suite4SociaalDomein. Dit om de impact van de risico's van onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en verstoringen te kunnen vaststellen voor die systemen die gekoppeld zijn aan de voor ons relevante processen en posten.

In dit hoofdstuk geven wij allereerst een samenvatting van onze bevindingen voor de genoemde applicaties. De detailbevindingen rondom deze systemen zijn opgenomen in Bijlage C3.

Veranderende vraag van leveranciersmanagement

Leveranciersmanagement

Sinds enkele jaren zien wij in de markt een verschuiving naar Software-As-A-Service (SaaS) applicaties. Dit vergt andere competenties dan voorheen en brengt andere risico's met zich mee. Hoe weet u bijvoorbeeld dat leveranciers hun informatiebeveiliging adequaat hebben ingericht en daar ook naar handelen? En of u voldoende beschermt bent tegen een cyberaanval? Daarnaast krijgen wij steeds vaker de vraag of leveranciers daadwerkelijk hun KPI's nakomen en of hier wel op de juiste manier over gerapporteerd wordt. In het kader hiervan willen wij u op een tweetal punten wijzen.

Beoordeling van contracten

Actualiteit van contracten

Wij zien dat veel organisaties langlopende contracten hebben met leveranciers maar deze overeenkomsten niet in alle gevallen worden bijgewerkt naar huidige inzichten vanuit de markt. Daarom adviseren wij om een beoordeling uit te voeren op de huidige contractuele afspraken en bijbehorende servicelevel overeenkomsten en daarbij vast te stellen in hoeverre deze nog actueel zijn. Bij deze evaluatie adviseren wij eveneens te kijken naar afspraken die gemaakt zijn ten aanzien van informatiebeveiliging en de maatregelen die uw leverancier heeft ingericht om cyberaanvallen en datalekken te voorkomen. Hiervoor bestaan verschillende vormen. Een veelvoorkomende variant is een assuranceverklaring (zoals ISAE of SOC2 verklaring) waarin de leverancier inzicht geeft in de door haar getroffen maatregelen. Met de veranderende eisen en toenemende wet- en regelgeving, inclusief verantwoording van en aan het management is het erg belangrijk dat de afspraken met leveranciers hierin meebewegen.

Aanpak van cyberrisico's

Afspraken t.a.v. Cyberrisico's

Aanvullend hierop is het voor uw organisatie belangrijk om na te gaan of alle koppelingen en leveranciersaccounts die u momenteel in uw systemen heeft zitten nog wel allemaal nodig zijn. Uit een recent voorbeeld bij een andere gemeente is gebleken dat hackers via leveranciersaccounts gegevens buit hebben gemaakt. Om dit te voorkomen kunt u zelf maatregelen treffen door accounts te blokkeren op het moment dat deze niet gebruikt worden en strenge wachtwoordeisen in te richten. Hierdoor wordt het risico op ongeautoriseerd gebruik verlaagd.

Logische toegangs-beveiliging K2F (criteria 1-5) nog deels ontoereikend

Change management (criteria 6-7) nog deels ontoereikend

Voor een nadere onderbouwing van de norm, bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij naar Bijlage B

PROCES	2021	2022
1. Procedure autorisatiebeheer	Niet beoordeeld	verbeterpunten
2. Periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties	Niet beoordeeld	verbeterpunten
3. Identificatie van gebruikers voor toegang tot systemen en data	Niet beoordeeld	voldoende
4. Wachtwoordbeleid (authenticatie)	voldoende	voldoende
5. Administrators en superusers	voldoende	voldoende
6. Wijzigingenbeheer	Niet beoordeeld	verbeterpunten
7. Gescheiden omgevingen	Niet beoordeeld	voldoende

KORTE OMSCHRIJVING RESULTATEN	
1	De autorisatiematrix is opgesteld maar moet nog geformaliseerd worden.
2	Een vastgelegde controle op juistheid en actualiteit van ingerichte autorisaties is niet uitgevoerd in boekjaar 2022.
3	Generieke accounts binnen de applicatie zijn verklaarbaar bevonden.
4	De wachtwoordvereisten voldoen aan de BDO minimum practice.
5	Accounts met beheerrechten zijn verklaarbaar.
6	Voor een recente wijziging zijn testwerkzaamheden uitgevoerd door een key user i.s.m. functioneel beheer. De key user doorloopt zijn standaard werkzaamheden; hiervan bestaat nog geen geschreven testplan met teststappen. Het akkoord op in productiename is niet vastgelegd.
7	Er is scheiding aangebracht tussen de test- en productie-omgeving en toegang tot de productie-omgeving door de softwareleverancier is beperkt.

■ onvoldoende
 ■ verbeterpunten
 ■ voldoende
 ■ Niet beoordeeld

IT-omgeving toereikend

Voor een nadere onderbouwing van de norm, bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij naar Bijlage B

Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) norm en proces	2021	2022	KORTE OMSCHRIJVING RESULTATEN
8. Data back-up			Continuïteitsmaatregelen zijn getroffen.
9. Data Recovery			Er is een restoretest uitgevoerd waarbij is vastgesteld dat vanaf back-up een werkende productie-omgeving kan worden hersteld.

Logische toegangs-beveiliging Suite 4 Sociaal Domein (criteria 1-5) nog deels ontoereikend

Change management (criteria 6-7) nog deels ontoereikend

Voor een nadere onderbouwing van de norm, bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij naar Bijlage B

PROCES	2021	2022
1. Procedure autorisatiebeheer	Niet beoordeeld	voldoende
2. Periodieke controle op juistheid ingerichte autorisaties	Niet beoordeeld	verbeterpunten
3. Identificatie van gebruikers voor toegang tot systemen en data	voldoende	voldoende
4. Wachtwoordbeleid (authenticatie)	voldoende	voldoende
5. Administrators en superusers	voldoende	voldoende
6. Wijzigingenbeheer	Niet beoordeeld	verbeterpunten
7. Gescheiden omgevingen	Niet beoordeeld	voldoende

KORTE OMSCHRIJVING RESULTATEN	
1	Autorisaties worden conform geformaliseerde autorisatiematrix toegekend en worden bij uitdiensttredingen tijdig ingetrokken.
2	Er is weliswaar een controle uitgevoerd maar dit is door functioneel beheer zelf gedaan en niet (tevens) door management. De vastlegging van controlewerkzaamheden en ondertekening daarvan kan verbeterd worden zodat inzichtelijk is hoe de controle is uitgevoerd en dat deze is geaccordeerd.
3	Generieke accounts binnen de applicatie zijn verklaarbaar bevonden.
4	De wachtwoordvereisten voldoen aan de BDO minimum practice.
5	Accounts met beheerrechten zijn verklaarbaar.
6	Voor een recente wijziging zijn testwerkzaamheden uitgevoerd door een key user i.s.m. functioneel beheer. De key user doorloopt zijn standaard dagelijkse werkzaamheden en noteert 'akkoord/niet akkoord'. Het is niet inzichtelijk hoe teststappen doorlopen worden.
7	Er is scheiding aangebracht tussen de test- en productieomgeving en toegang tot de productie-omgeving door de softwareleverancier is beperkt.

■ onvoldoende
 ■ verbeterpunten
 ■ voldoende
 ■ Niet beoordeeld

IT-omgeving (criterium restoretest nog deels ontoereikend)

Voor een nadere onderbouwing van de norm, bevindingen en aanbevelingen verwijzen wij naar Bijlage B

Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) norm en proces	2021	2022	KORTE OMSCHRIJVING RESULTATEN
8. Data back-up			Continuïteitsmaatregelen zijn getroffen.
9. Data Recovery			Er is (nog) geen restoretest uitgevoerd.

D. Detailbevindingen IT

Bevinding	PROCEDURE AUTORISATIEBEHEER & PERIODIEKE CONTROLE OP JUISTHEID INGERICHTE AUTORISATIES	Gerelateerde BIO normen: 9.2.1 9.2.2.1 9.2.5.1	KANS: Middel
Jaar van constatering	2022	9.2.2.2 9.2.3.1	IMPACT: Middel

	<p><i>Autorisatiebeheer</i> Er zijn normposities opgesteld voor Key2Financiën en S4SD waarin de autorisaties per functie inzichtelijk zijn. De autorisatiematrix van Key2Financiën moet nog worden geaccordeerd door het management.</p> <p><i>Review</i> Om adequate procedures rondom het aanmaken, wijzigen en verwijderen van gebruikers met bijbehorende rechten in applicaties te borgen, dient periodiek een review op basis van een autorisatie-/functiescheidingsmatrix plaats te vinden op de gebruikers met bijbehorende rechten. Voor de applicatie Key2Financiën is er nog geen dergelijke controle uitgevoerd.</p> <p>Voor S4SD is er een controle uitgevoerd door functioneel beheer zelf. Idealiter gebeurt dit door een functionaris die buiten de uitvoering staat. Er kan voorts niet worden vastgesteld welke controlewerkzaamheden precies zijn uitgevoerd en of dit o.b.v. een autorisatiematrix is gebeurd.</p>
Risico/Gevolg	Door het ontbreken van adequate naleving op gebruikersbeheerprocedures bestaat het risico dat personen teveel of onterechte rollen/rechten bezitten en hierdoor de functiescheidingsprincipes mogelijk doorbroken kunnen worden met het risico op ongeautoriseerde handelingen.
Ons advies/ Uw aanvullende werkzaamheden	<p>We onderschrijven dat er normposities voor de applicaties in scope zijn opgesteld. In navolging hierop raden we aan om deze jaarlijks door het management te laten goedkeuren, zodat deze organisatie-breed worden gedragen en baseline bieden. Aan de hand van deze normpositie dienen de verzoeken tot het aanvragen en muteren van gebruikers met rollen en rechten beoordeeld te worden alvorens deze autorisatiegroep/rechten worden toegekend.</p> <p>Tevens verdient het de aanbeveling om een periodieke review (bijv. halfjaarlijks, jaarlijks) uit te voeren waarin achteraf tegen de bovengenoemde normpositie wordt nagegaan of gebruikers teveel rollen/rechten toegekend hebben gekregen en nog werkzaam zijn binnen de organisatie. Hierbij is het van belang om de controle en opvolging zichtbaar vast te leggen. Het resulterend controledocument kan dan ondertekend worden door management.</p>
Reactie management/ Opvolging	Dit advies is in lijn met het lopende verbeterplannen vanuit het programma Informatisering uit 2021.

Bevinding	WIJZIGINGENBEHEER UPDATES KEY2FINANCIËN en SUITE 4 SOCIAAL DOMEIN	Gerelateerde BIO normen:	KANS: laag
Jaar van constatering	2022	12.1.2 & 12.1.4	IMPACT: middel
	<p>Voor Key2Financiën hebben wij vastgesteld dat voor een recente wijziging testwerkzaamheden zijn uitgevoerd in samenwerking tussen functioneel beheer en een key-user van de applicatie. De key user doorloopt hierbij dagelijkse standaardwerkzaamheden; hiervan bestaat nog geen geschreven testplan met teststappen. In dit proces kan derhalve een verbetering worden doorgevoerd door de uitgevoerde testwerkzaamheden, opvolgingen van de bevindingen en koppeling naar de release notes (zijn alle nieuwe updates ook daadwerkelijk getest) beter te documenteren.</p> <p>Voor S4SD hebben wij vastgesteld dat voor een recente wijziging testwerkzaamheden zijn uitgevoerd door een key user i.s.m. functioneel beheer. De key user doorloopt dagelijkse standaardwerkzaamheden en vinkt daarbij een kruisjeslijst per testonderdeel af voor akkoord. De vastlegging kan nog geoptimaliseerd worden door inzichtelijk te maken hoe de testonderdelen inhoudelijk zijn getest en een koppeling te maken van release notes naar teststappen (in geval van nieuwe functionaliteit).</p>		
Risico/Gevolg	<p>Het risico bestaat dat wijzigingen onvoldoende worden getest en goedgekeurd, en dat onbedoelde of ongewenste wijzigingen op de productieomgeving worden doorgevoerd. Dit vergroot het risico dat de continuïteit van de bedrijfsprocessen wordt verstoord als gevolg van een wijziging in de programmatuur en/of de programmatuur niet langer aan de vereisten van de gebruikersorganisatie voldoet.</p>		
Ons advies/ Uw aanvullende werkzaamheden	<p>Wij onderschrijven de testmethodiek van de organisatie en raden daarbij aan om op onderdelen enige aanscherping aan te brengen. Het gaat dan om het aantoonbaar maken van de beoordeling van de releasenotes op impact, zodat duidelijk is hoe deze impactweging terugkeert in de gebruikte teststappen. Voorts is van belang dat naast de gebruikte kruisjeslijst met accordering, inzichtelijk wordt vastgelegd hoe teststappen inhoudelijk doorlopen zijn. Tevens adviseren wij om het akkoord voor in-productiename vast te leggen.</p>		
Reactie management/ Opvolging	<p>Dit advies is in lijn met het lopende verbeterplannen vanuit het programma Informatisering uit 2021.</p>		

Bevinding	IT CONTINUÏTEIT	Gerelateerde BIO normen:	KANS: laag
Jaar van constatering	2022	11.2 12.3.1.1 - 12.3.1.4 12.3.1.5	IMPACT: laag
	<p>We hebben geconstateerd dat er voor Key2Financiën een restoretest is uitgevoerd waarbij is vastgesteld dat er vanaf back-up een werkende productie-omgeving kon worden hersteld.</p> <p>Inzake S4SD hebben we geconstateerd dat er (nog) geen restoretest is uitgevoerd. We hebben begrepen dat hieromtrent nog enige afstemming met de softwareleverancier loopt.</p>		
Risico/Gevolg	Wanneer de restoretest nog niet is uitgevoerd, bestaat het risico dat in geval van calamiteiten geen werkende productie-omgeving kan worden hersteld vanaf back-up.		
Ons advies/ Uw aanvullende werkzaamheden	We raden aan om een jaarlijkse restoretest uit te voeren teneinde vast te stellen of vanaf back-up een werkende productie-omgeving kan worden hersteld.		
Reactie management/ Opvolging	Dit advies is in lijn met het lopende verbeterplannen vanuit het programma Informatisering uit 2021.		

bdo.nl